

คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ

QUALITY OF THE ELEMENTARY SCHOOLS MANAGEMENT IN THE INSPECTION REGION NUMBER TWO, MINISTRY OF EDUCATION

สมชาย พุทธิโกสัย¹ ดร.สุทนต์ ศรีไสย์² ดร.จินต์ วิภาตะกัลล์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่าความตรงและความเที่ยงสูง จำนวน 558 ฉบับของ ผู้อำนวยการ กรรมการสถานศึกษา และ ครูผู้สอน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติคือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาทุกปัจจัยและทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ใน 4 ด้านคือ ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) องค์ประกอบคัดสรรทุกตัวของแต่ละปัจจัยตามแบบจำลองสมการโครงสร้างคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา (ยกเว้นองค์ประกอบมาตรฐานของครู) เป็นองค์ประกอบคัดสรรเชิงยืนยันที่สำคัญของแบบจำลอง และ 4) แบบจำลองสมการโครงสร้างเป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติคือ $\text{Chi-square} = 70.37$, $df = 60$, $P\text{-value} = 0.16917$, $\text{RMSEA} = 0.042$ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสูง ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจาก 2 ปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการของสถานศึกษาในระดับปานกลาง (Direct Effect or DE = 0.75) และปัจจัยด้านการนำองค์กรของผู้บริหารในระดับต่ำ (DE = 0.19) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านการนำองค์กรของผู้บริหารในระดับต่ำ (Indirect Effect or IE = 0.46) และ ปัจจัยด้านการวางแผนยุทธศาสตร์ ในระดับต่ำ (IE = 0.25) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการ และพบว่า อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรทั้งสองด้านดังกล่าวสามารถทำนายคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ร้อยละ 50.20 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเป็นสิ่งที่สังเกตว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ : แบบจำลองสมการโครงสร้าง คุณภาพการบริหารจัดการ ระดับประถมศึกษา

¹รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชัยนาท และ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนางานกรมมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

²รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

³อธิการบดีมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

ABSTRACT

The main objective of this study was to examine the causal model with the quality of the Elementary Schools Management, passing the external evaluation, in the Inspection Region#2 (ESMIR#2), Ministry of Education. Data from 558 subjects of a questionnaire form (with both high of validity and reliability coefficients) of school directors, school committees, and teachers were drawn by a multi-stage random sampling. The following statistics were applied: frequency, percentage, means, standard deviation, one-way multivariate analysis of variance (one-way MANOVA), confirmatory factor analysis, and path analysis. Research results revealed that: 1) All factors and components of quality of elementary school managements were at the high to very high levels when comparing with the established criteria; 2) Groups of both large and moderate schools sizes had the quality level more than a small size in four categories: organizational leading, strategic planning, process management, and managerial quality, at the .05 level; 3) All selected components of latent factors used in the study (except a teacher standard component) as crucial confirmatory selected components of each latent variable in the ESMIR#2 structural equation model; and 4) The structural equation model was confirmed statistical assumptions as Chi-square = 70.37, $df = 60$, P -value = 0.16917, RMSEA = 0.042, it could be concluded that schools with a high quality level received direct influences from 2 factors: process management at the moderate level (Direct effect or DE = 0.75) and organizational leading at the low level (DE = 0.19) when comparing with the established criteria. It was also resulting from indirect influences from both factors of organizational leading at the low level (Indirect effect or IE = 0.46) and strategic planning at the low level (IE = 0.25) through the process management factor. Those factors could predict the quality of the ESMIR#2 at 50.20 percent and at the .05 level of significance. It was also found that the strategic factor had no influence on the quality of the ESMIR#2 at the .05 level.

Keywords: Structural Equation Model / Management Quality / Elementary Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 11) มีภารกิจการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และ การบริหารทั่วไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และ มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 4) ดังนั้นเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามที่กล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจในทิศทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ 3 ประการ คือ การสร้างโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาการจัดการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ รวมทั้งการเพิ่มมาตรฐานการศึกษาและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, หน้า 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกระยะ 5 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 23) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน[สมศ.], 2511) ได้รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองประจำปี พ.ศ.2551 เพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา จากการประเมินสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในปีงบประมาณ 2549 - 2550 เฉพาะที่สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14,197 แห่ง รับรอง จำนวน 11,057 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 77.89 ไม่รับรอง จำนวน 3,139 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.11 และ สมศ. ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสอง (พ.ศ.2549 - 2553) ดังนี้ 1) สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพภายใน และยังไม่ได้บูรณาการเรื่องการประกันคุณภาพภายในเข้ามาในการปฏิบัติงานปกติ และ 2) จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ในด้านผู้เรียน ส่วนใหญ่จะไม่ได้มาตรฐานในมาตรฐานที่ 4 เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มาตรฐานที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมาตรฐานที่ 6 ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในด้านครู ส่วนใหญ่จะไม่ได้มาตรฐาน ในมาตรฐานที่ 9 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในส่วนของมาตรฐานด้านผู้บริหารพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่จะต้องพัฒนาในเรื่องงานวิชาการให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการประเมินจะสะท้อนได้ในมาตรฐานที่ 12 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 1

จำนวนและร้อยละสถานศึกษาในสังกัดเขตตรวจราชการที่ 2 ที่ได้รับการตรวจประเมินรอบสอง

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนสถานศึกษาทั้งหมด	สถานศึกษาที่ สมศ.ประเมินคุณภาพ รอบสอง				
		สมศ.ประเมิน/จำนวน 182	ผ่าน 139	ร้อยละ 76.37	ไม่ผ่าน 43	ร้อยละ 23.63
ชัยนาท	201	179	163	91.06	16	8.94
ลพบุรี เขต 1	205	157	115	73.25	42	26.75
ลพบุรี เขต 2	174	131	110	83.97	21	16.03
สิงห์บุรี	137	151	143	94.70	8	5.30
อ่างทอง	168	800	670	83.75	130	16.25
รวม	885					

ที่มา: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2552)

เขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจการกำกับดูแลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง โดยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 885 โรงเรียน ในปี พ.ศ.2551 สมศ.ได้ประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง จำนวน 800 โรงเรียน มีโรงเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินและได้รับการรับรองคุณภาพ จำนวน 670 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.75 (สมศ., 2552) สรุปตามตาราง 1

ในการทำงานเดียวกัน การแก้ปัญหาต่างๆ ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามความมุ่งหวังและภารกิจการบริหารสถานศึกษาจะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการบริหารงานตามที่ จรัส รัตนทิพย์ (2544, หน้า 2) ได้ให้ความเห็นว่า องค์การยุคใหม่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและมีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้นำยุคใหม่จะต้องมีภาวะผู้นำ 3 ประการคือ (1) ภาวะผู้นำที่เปรียบเสมือนความสามารถที่สำคัญขององค์กร (Leadership as Competency) (2) ภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศ (High-performance Leadership) และ (3) ภาวะผู้นำที่เกิดจากการปฏิบัติงานภายใต้สภาพเสมือนจริง (Leadership as an Exercise in Virtual Reality) จึงจะสามารถจัดการองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่วน นภวรรณ คณานุกรักษ์ (2552, หน้า 139-139) สรุปว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมักมีคุณลักษณะเฉพาะที่เหมือนกันและที่เหนือกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้นี้ ๑ คนที่เป็นผู้นำนั้นจะต้องมีคุณลักษณะบางประการที่แตกต่างจากบุคคลธรรมดา มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มคนได้ มีเส้นทางการมี และคุณธรรม ดังนั้นลักษณะผู้นำที่จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้ จากแนวคิดทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผล ดูบริน (DuBrien, 1998) สรุปเป็น 3 ด้านคือ ด้านบุคลิกภาพ (Person-

nel) ด้านแรงจูงใจ (Motivate) และ ด้านสติปัญญา (Intellect) มีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ (Personnel) จำแนกออกเป็น 2 องค์ประกอบคือ ก) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างความไว้วางใจได้ เป็นคนกล้าแสดงออก มีลักษณะที่เด่น การเป็นคนที่มีการแสดงออกที่เหมาะสม ความมั่นคงทางอารมณ์ ความกระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน ความเป็นคนดูอบอุ่นหรือมีความเอื้ออาทร มีความอดทนสูงต่อความตึงเครียด การรู้จักตนเองและมีวัตถุประสงค์ในการทำงาน ความมอบน้อมต่อมตน และ ข) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน ประกอบด้วย ความรู้สึกที่มุ่งมั่น ความฉลาดทางอารมณ์ ความกล้าหาญ สภาพการควบคุมภายในตนเอง ความสามารถในการยืดหยุ่นได้ และความสามารถในการปรับตัว ความสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิม 2) ด้านแรงจูงใจ (Motivate) จำแนกออกเป็น 4 องค์ประกอบคือ ก) แรงจูงใจด้านอำนาจ เป็นแรงจูงใจที่ต้องการควบคุมและมีอิทธิพล ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอำนาจเฉพาะตัว และ แรงจูงใจด้านอำนาจสังคม ข) แรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้ประสบความสำเร็จ เป็นพลังที่ผลักดันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในการค้นหาวิธีการเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ มนุษย์เราจะเกิดความต้องการขึ้นมาก่อน แล้วเกิดแรงจูงใจ และ แรงกระตุ้นผลักดันให้เกิดพฤติกรรมตามลำดับ แรงกระตุ้นจะมีแรงกดดันให้เกิดพฤติกรรมมากกว่าแรงจูงใจ ค) ยึดมั่นในจริยธรรมการทำงาน เป็นความเชื่อหรือวินัยของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ดีและเลว หรือ สิ่งที่ถูกและผิด ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะมีจริยธรรมในการทำงานอย่างเคร่งครัด บริษัทจะมีความเชื่อในศักดิ์ศรีของงาน บุคคลที่มีจริยธรรมในการทำงานจะได้รับแรงจูงใจที่ดีเพราะว่าเขาจะเห็นคุณค่าของการทำงานอย่างมาก และ ง) การยืนหยัดมุ่งมั่น เป็นความตั้งใจจริงที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ไปให้ได้ ถึงแม้จะมีอุปสรรคมากมายเพียงใดก็ไม่ท้อถอย และไม่คิดที่จะเลิกหรือยอมแพ้ง่ายๆ

ผู้นำจะต้องเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ให้ได้ ความมุ่งมั่นจึงเป็นคุณสมบัติสำคัญสำหรับผู้นำขององค์กร เพราะว่าองค์กรจะต้องใช้ความพยายามและความตั้งใจจริงในการปฏิบัติโปรแกรมใหม่ๆ ให้ประสบความสำเร็จ 3) ด้านสติปัญญา (Intellect) จำแนกออกเป็น 6 องค์ประกอบคือ ก) ความสามารถด้านสติปัญญาและความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย การเน้นประสบการณ์ ความสามารถด้านสติปัญญาและความสามารถด้านสติปัญญาของผู้นำ ข) ความรู้ด้านธุรกิจ ความสามารถด้านสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการมีความรู้ด้านธุรกิจ ผู้นำที่มีประสิทธิผล จะมีเทคนิคหรือความสามารถในบางสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการชักนำกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นการยากสำหรับผู้นำที่จะสร้างความพร้อมเพียงให้กับสมาชิกกลุ่ม ถ้าผู้นำไม่รู้ว่าจะทำอะไร และเมื่อกลุ่มไม่นับถือทักษะด้านเทคนิคของผู้นำ ค) ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการของการพัฒนาความคิดริเริ่ม ทักษะและจินตนาการในสถานการณ์ต่างๆ ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะมีความคิดสร้างสรรค์ในด้านจินตนาการ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ผู้นำบางคนมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าอีกคนหนึ่ง เช่น ผู้นำทางธุรกิจที่คิดผลิตภัณฑ์และบริการที่มีนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งผู้นำจะต้องค้นหาจินตนาการ หาแนวทางแก้ปัญหาขององค์กรอย่างเป็นมาตรฐานและสร้างสรรค์ ง) ความสามารถหยั่งลึกถึงบุคคลและสถานการณ์ เป็นความสามารถในการหยั่งลึก ถึงความรู้สึกลึกซึ้งของบุคคล จ) การมองการณ์ไกล เป็นความสามารถในการเข้าใจในวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ของหน่วยงาน โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติและกำหนดนโยบายได้ในระยะยาวและในขณะเดียวกันผู้นำควรมีการพัฒนาแบบหมุนเวียนด้วยแผนระยะปานกลางและในระยะสั้นด้วย เพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์บริษัท เพราะฉะนั้นผู้นำจำเป็นต้องเป็นผู้มองการณ์ไกล ฉ) การเปิดรับต่อประสบการณ์ เป็นการมุ่งสู่การเรียนรู้ในสิ่งที่มีประโยชน์ซึ่งจะทำให้เพิ่มประสบการณ์และมีการพัฒนาระดับสติปัญญาที่ดี การพัฒนาระดับสติ

ปัญญานี้จะรวมถึง การจินตนาการมีวัฒนธรรมที่ดี มีความคิดริเริ่ม ความอยากรู้ อยากเห็น ความมีใจกว้าง การมีระดับสติปัญญา และความสามารถเปิดรับต่อนวัตกรรมใหม่

นอกจากนี้ จากผลการปฏิรูประบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) (2552, หน้า 3-13) ได้ส่งเสริมให้ส่วนราชการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโดยให้มีการดำเนินการใน 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ก) ลักษณะสำคัญขององค์กร เป็นการมุ่งเน้นภาพรวมในปัจจุบันของส่วนราชการ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติภารกิจความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกับผู้รับบริการ ส่วนราชการอื่นและประชาชนโดยรวม สิ่งสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินการ และความท้าทายที่สำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ ที่ส่วนราชการเผชิญอยู่ รวมถึงระบบการปรับปรุงผลการดำเนินการของส่วนราชการ และ ข) เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ในแต่ละหมวด ซึ่งเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่จะนำส่วนราชการไปสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศได้และเกณฑ์ในแต่ละหมวดจะมีความเชื่อมโยงกันระหว่างหมวดต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่ดีต้องมีความสอดคล้องและบูรณาการกันอย่างเป็นระบบซึ่งเชื่อมโยงกับเครื่องมือการบริหารจัดการภาครัฐอื่นๆ สำหรับเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบด้วย 7 หมวด คือ ก) การนำองค์กร ข) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ค) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ จ) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ฉ) การจัดการกระบวนการ และ ช) ผลลัพธ์การดำเนินการ จากประเด็นปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา รวม

ทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก

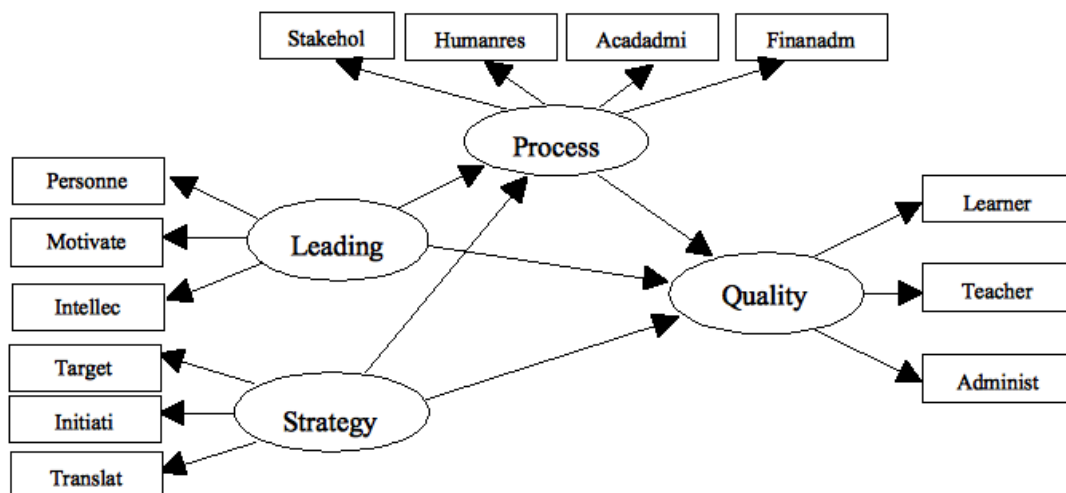
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคัตสรร ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับ

แนวคิด ทฤษฎี และ IKตุผล

การศึกษาครั้งนี้มาจากองค์ความรู้เชิงทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของดูบริน (Du-Brin, 1998) เกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ [กพร.] 2552, หน้า 3-13) เกณฑ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) และ เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลในแบบของการวิเคราะห์เส้นทางคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2 เพื่อใช้ในการศึกษาไว้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 แบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเต็มรูปแบบ (Full Path Model) ขององค์ประกอบคัตสรร ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ในแบบจำลอง ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร (4 Latent Variables) และตัวแปรเชิงสังเกต (Observed Variables) ของแต่ละตัวแปรแฝงดังนี้

- 1)ตัวแปรแฝง Leading = การนำองค์กร ประกอบด้วย Personne = บุคลิกภาพของผู้นำองค์กร, Motivate = แรงจูงใจของผู้นำองค์กร, และ Intellec = สติปัญญาของผู้นำองค์กร (ตามแนวคิดของ ดูบริน และ กพร.)
- 2)ตัวแปรแฝง Strategy = การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย Target = การกำหนดเป้าประสงค์หลัก, Initiati = แผนปฏิบัติการสอดคล้องกับเป้าหมาย, และ Translat = การถ่ายทอดเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ (แนวคิด กพร.)
- 3)ตัวแปรแฝง Process = การจัดการกระบวนการ ประกอบด้วย Stakehol = ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, Humanres = การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล, Acadadmi = การบริหารงานวิชาการ, และ Finanadm = บริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป (แนวคิดของ กพร. และสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล)
- 4)ตัวแปรแฝง Quality = คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย Learner = มาตรฐานด้านผู้เรียน, Teacher = มาตรฐานด้านครู, และ Administ = มาตรฐานด้านผู้บริหาร (เกณฑ์การประเมินของ สมศ.)

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2 ในภาพรวมและในรายข้อที่ศึกษา อยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ขนาดของสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2 ไม่มีผลทำให้ระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. องค์ประกอบคัดสรรทุกตัว มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2
4. องค์ประกอบคัดสรรความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างทุกตัวแปร มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 558 คน เป็น ผู้อำนวยการสถานศึกษา 95 คน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 95 คน และ ครูผู้สอน 368 คน ในเขตตรวจราชการที่ 2 ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จังหวัด ชัยนาท ลพบุรี เขต 1 ลพบุรี เขต 2 สิงห์บุรี และ อ่างทอง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา และ ประธานกรรมการสถานศึกษา ร้อยละ 20 (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2544, หน้า 137) และ กลุ่มครูผู้สอน ใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610 อ้างถึงใน สุธนฐู ศรีไสย์, 2551, หน้า 132-133) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สำหรับการกำหนดขนาดสถานศึกษาใช้เกณฑ์จำแนกดังนี้ ขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ขนาดกลางนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน และขนาดใหญ่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง (Latent Variable) 4 ตัว และ ตัวแปร

เชิงสังเกต (Observed Variable) 13 ตัว ดังที่ปรากฏอยู่ในแบบจำลอง ภาพ 1

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ สำหรับประกอบการจัดทำแผนปรับปรุงสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น
2. ได้แบบจำลองการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 ที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยต่างๆ ในลักษณะของสหวิทยาการ
3. กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแบบจำลองการพัฒนาคุณภาพนี้ ไปพัฒนาสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการอื่นๆ ให้มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้
4. แบบจำลองที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจ นำไปต่อยอดและขยายผลในการศึกษาให้มียุทธศาสตร์ความรู้กว้างขวางต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและพรรณนา (Survey and Descriptive Research Studies) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา โดยคำถามเกือบทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 ประกอบด้วย คำถามตัวแปรแฝง (Latent Variables) และตัวแปรเชิงสังเกต (Observed Variables) ที่ตัวแปรทั้งหมดต้องเป็นตัวแปรแบบต่อเนื่อง (Continuous Variables) สำหรับตัวแปรแฝง 4 ด้าน และ ตัวแปรเชิงสังเกต ทั้งหมด 13 องค์ประกอบ เป็นดังนี้คือ 1) ด้านการนำองค์กร จำนวน 3 องค์ประกอบ 2) ด้าน

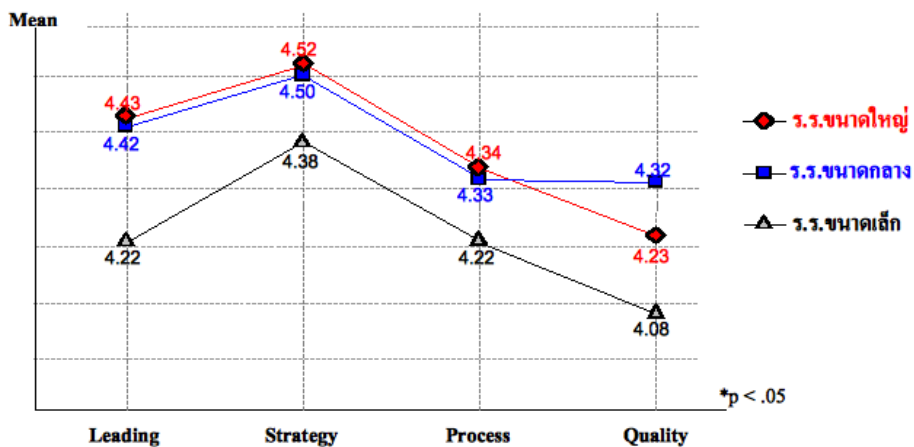
การวางแผนยุทธศาสตร์ จำนวน 3 องค์ประกอบ 3) ด้านการจัดการกระบวนการ จำนวน 4 องค์ประกอบ และ 4) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 3 องค์ประกอบ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้รับการตรวจสอบความตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) จากความเห็นพ้องต้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งฉบับเป็น 0.971 ในทำนองเดียวกันหลังจากแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 40 คน คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coeficient) ทั้งฉบับเป็น 0.910 ในขั้นต่อไปหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและได้รับกลับคืน 558 ชุด แล้ว ข้อมูลทั้งหมดถูกนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้โปรแกรมการคำนวณค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว

(One-way MANOVA) พร้อมทั้งทดสอบภายหลังเพื่อหาคู่ที่แตกต่างกันโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามโครงสร้าง (Confirmatory Factorial Approach) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL Version 8.72 รวมทั้งรายงานผลโดยใช้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบแบบ Completely Standardized Solution แบบ Basic Model

ผลการวิจัย

1. ในภาพรวม ระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 ทุกด้านที่ศึกษา อยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และ ขนาดกลาง มีคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสูงกว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการจัดการ กระบวนการ และ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังภาพ 2

ภาพ 2 การเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2 ตามขนาดของโรงเรียน (ใหญ่ กลาง เล็ก)

3. องค์ประกอบเชิงยืนยัน (ตามภาพ 3) ในภาพรวม ตามแบบจำลองสมการโครงสร้างกับเกณฑ์ Completely Standardized Solution ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปและเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยพบว่า ก) ด้านการนำองค์กร (Leading) องค์ประกอบเชิงยืนยันที่สำคัญอันดับแรกคือ บุคลิกภาพของผู้นำองค์กร (Personne) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.89 รองลงมาได้แก่ สติปัญญาของผู้นำองค์กร (Intellec) และ แรงจูงใจของผู้นำองค์กร (Motivate) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.88 และ 0.83 ตามลำดับ ข) ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy) องค์ประกอบเชิงยืนยันที่สำคัญอันดับแรกคือ แผนปฏิบัติการสอดคล้องกับเป้าหมาย (Initiati) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.96 รองลงมาได้แก่ การกำหนดเป้าประสงค์หลัก (Target) และ การถ่ายทอดเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Translat) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.92 และ 0.85 ตามลำดับ ค) การจัดการกระบวนการ (Process) องค์ประกอบเชิงยืนยันที่สำคัญอันดับแรกคือ การบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานทั่วไป (Finanadm) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.80 รองลงมาได้แก่ ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakehol) การเน้นทรัพยากรบุคคล (Humanres) และ การบริหารงานวิชาการ (Acadadmie) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.75, 0.77 และ 0.77 ตามลำดับ และ ง) คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา (Quality) มี 2 ใน 3 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบสำคัญ และ องค์ประกอบสำคัญอันดับแรกคือ มาตรฐานผู้บริหาร (Administ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.81 รองลงมาได้แก่ มาตรฐานผู้เรียน (Learner) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.68 ดังภาพ 3

4. ศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 2 ตามแบบจำลองโครงสร้าง โดยข้อมูลทั้งหมดถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์กับแบบจำลอง

ซึ่งผลลัพธ์ที่วิเคราะห์ได้ต้องเป็นไปตามข้อตกลงดังนี้
1) ค่าไคสแควร์ (Chi-square Value) ต้องไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือ $P > .05$ 2) ค่าไคสแควร์ (Chi-square Value)หารด้วย ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom หรือ df) ต้องไม่เกิน 2 และ 3) ค่า Root Mean Square Error of Approximation หรือ RMSEA ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 (Kline, 1998; Ullman, 2001; Stieger, 1990) สำหรับผลการวิเคราะห์ที่ได้คือ Chi-square = 70.28, $df = 59$, $P\text{-value} = 0.14935$, และ RMSEA = 0.044 เป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติ แต่เพื่อให้แบบจำลองมีประสิทธิผลสูงขึ้น ผู้วิจัยได้พิจารณาตัดแต่ง (Trim) แบบจำลองใหม่ โดยพิจารณาตัดค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่น้อยกว่า 0.10 ทิ้งไป เรียกแบบจำลองที่ตัดแต่งใหม่นี้ว่า Overidentified Model

ผู้วิจัยนำโมเดลนี้ไปวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง ได้ผลลัพธ์ของ Overidentified Model มีค่า Chi-square = 70.37, $df = 60$, $P\text{-value} = 0.16917$, และ RMSEA = 0.042 เป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติ ส่วนการนำเสนอค่าความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบ Completely Standardized Solution และ ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง ทั้งทางตรง (Direct Effect) และ ทางอ้อม (Indirect Effect) โดยพิจารณา Path Coeficients เปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ ก) 0.80–1.00 อยู่ในระดับสูง ข) 0.50–0.79 อยู่ในระดับปานกลาง และ ค) 0.00 – 0.49 อยู่ในระดับต่ำ (เกณฑ์ของ Devore, & Peck, 2001 อ้างถึงใน สุทนต์ ศรีไสย์, 2551, หน้า 219) สรุปดัง ตาราง 2 และ ภาพ 3 สรุปว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์สอดคล้องกับแบบจำลองที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

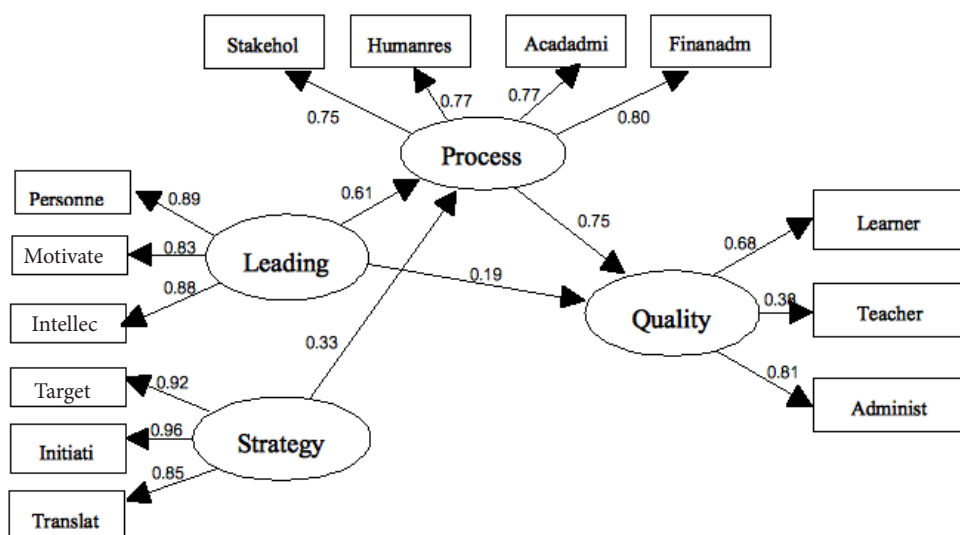
ตาราง 2

สัมประสิทธิ์เส้นทาง ทางตรง (DE) ทางอ้อม (IE) และ รวม (TT) ระหว่างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

Dependent Variable	Independent Variable	R-square	Path Coefcients		
			Direct Effect	Indirect Effect	Total
● Process	● Leading	0.5480	0.61*	0.00	0.61
	● Strategy		0.33*	0.00	0.33
● Quality	● Leading	0.5020*	0.19*	0.46	0.65
	● Strategy		0.00	0.25	0.25
	● Process		0.75*	0.00	0.75

* $P < .05$

ภาพ 3 Overidentified Model คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 2

Chi-square = 70.37, $df = 60$, $P\text{-value} = 0.16917$, RMSEA = 0.042

ผลจากการวิเคราะห์ตามแบบจำลองสรุปได้ ดังนี้คือ คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา(Quality) ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจาก 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการ (Process) ของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง (Direct Effect Coefcient or DE = 0.75) และ ปัจจัยด้านการนำองค์กร(Leading) ของผู้นำ อยู่ในระดับต่ำ (DE

= 0.19) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ในทำนองเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก ด้านการนำองค์กร (Leading) ของผู้นำ อยู่ในระดับต่ำ (Indirect Effect or IE = 0.46) และ ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy) อยู่ในระดับต่ำ (IE = 0.25) โดยผ่านตัวแปรด้านการจัดการกระบวนการ (Process) ของสถานศึกษา และพบว่า อิทธิพลทางตรง

และทางอ้อมของตัวแปรทั้งสามด้านดังกล่าวสามารถทำนาย คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา(Quality) ได้ร้อยละ 50.20 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เป็นที่สังเกตว่า การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy) ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกในเขตตรวจราชการที่ 2 ครั้งนี้พบว่า มี 2 ใน 3 องค์ประกอบ (คุณภาพผู้บริหารและผู้เรียน) เป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.81 และ 0.68 ตามลำดับ ผลการศึกษาครั้งนี้จึงเชื่อได้ว่า สถานศึกษาสามารถนำแนวทางการบริหารงานของดูบริน (DuBrin) ไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา ภาววิมล (2553) ที่พบว่า คุณภาพการศึกษาที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีประกอบด้วย 1) ปัจจัยเชิงระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน งบประมาณ อาคารสถานที่/วัสดุอุปกรณ์/สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้) 2) ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี ได้แก่ กระบวนการควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพผลผลิต คุณภาพของบัณฑิต องค์ความรู้/งานวิจัย/นวัตกรรม การบริการวิชาการ และการอนุรักษ์ สืบทอด สร้างและเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นเป็นหลักฐานของความสำเร็จ และข้อมูลป้อนกลับ และ 3) ปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนระบบประกันคุณภาพ (นโยบาย กลยุทธ์ การบริหารจัดการ และเครื่องมือที่ใช้) ดังนั้นจึงน่าสรุปได้ว่า โรงเรียนที่มีคุณภาพการศึกษาและผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกได้นั้น จะต้องมีการบริหารที่เป็นระบบ และมีระบบงานที่มีคุณภาพได้ น่าจะเกิดจากการจัดระบบบริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการพัฒนาคนโดยเฉพาะผู้บริหารเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม

และเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ผลการวิจัย การนำองค์กร ครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประคอง สุขพุ่ม (2545) พบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ มีบุคลิกภาพดี มีศิลปะในการพูด ยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นเกิดความศรัทธา สร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และที่สำคัญที่สุด คือผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการเข้าใจคน การครองใจคนและการชนะใจคน สามารถสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวนี้เรียกว่า “มนุษยสัมพันธ์” ซึ่งเป็นหลักในการบริหารองค์การที่สำคัญที่สุด ในทำนองเดียวกันสอดคล้องกับผลงานของ ซอลลิส (Sallis, 1993) ที่พบว่า การบริหารคุณภาพระดับสูงสุดคือ การจัดการแบบมุ่งคุณภาพแบบทั่วทั้งองค์กร ในระดับนี้จะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวคิดหรือปรัชญาสำคัญของ TQM (Total Quality Management) ดังที่ บาร์โทล และ มาร์ติน (Bartol and Martin, 1998, pp. 546-548) และ ลูเนนเบิร์ก และ ออมสไตน์ (Lunenberg and Omstein, 2004, p. 62) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของ TQM ไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นและมีความผูกพันกับการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้การสนับสนุนในทุกด้าน และองค์กรต้องมีมุมมองเป็นระบบ สำหรับประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารงาน ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า มาตรฐานผู้เรียนและมาตรฐานผู้บริหารอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า แม้สถานศึกษาจะผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว แต่น่าจะยังมีความขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารอยู่ จึงทำให้ครูผู้สอนไม่อยู่ในระดับสูง ประเด็นนี้สอดคล้องกับผลงานของ ปิยนุช กฤตพันธ์ (2553) ที่พบว่า ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตตรวจราชการที่ 6 และ 7 อยู่ในระดับสูง ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีม ขวัญและกำลังใจของ

ครู การวางแผนและการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้ง การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจน ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่าประเด็นเหล่านี้ ผู้บริหารไม่สามารถผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ ผลอย่างเต็มที่

2. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการบริหาร จัดการสถานศึกษาพบว่า กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางมีคุณภาพการบริหารจัดการสถาน ศึกษาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 4 ด้านคือ ด้าน การนำองค์กร ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการ จัดการกระบวนการ และ ด้านคุณภาพการบริหาร จัดการสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงาน ของ สุชาติณี วิทยาภรณ์ (2545) ที่พบว่า ระดับ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและระดับ ผลการบริหารงานโรงเรียน อยู่ในระดับมาก โรงเรียน ขนาดเล็กและขนาดกลาง ผู้บริหารมีพฤติกรรมการ บริหารด้านการติดต่อสื่อสารแตกต่างกันที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า คุณภาพของการบริหารส่วนหนึ่งขึ้น อยู่กับขนาดของโรงเรียน ซึ่งหากพิจารณาจากปัจจัย การบริหารแล้ว โรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมมีปริมาณของ ทรัพยากรมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก จึงน่าจะทำให้ คุณภาพของงานสูงกว่าตามไปด้วย และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สิทธิชัย เจริญพิพัฒพงษ์ (2552) ที่ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ จะมีความชัดเจนในการ จัดโครงสร้างการบริหาร และมีการจัดกระบวนการ บริหารและการประกันคุณภาพได้ชัดเจน ครบทุกองค์ ประกอบ มีการแบ่งกลุ่มงานและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

3. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มี อิทธิพลต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ที่ผ่านการประเมินคุณภาพ ภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 พบว่า มี 4 องค์ ประกอบสำคัญคือ ด้านการนำองค์กร (Leading) ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy) ด้านการ จัดการกระบวนการ (Process) และ ด้านคุณภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษา (Quality) และ จาก ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบ

จำลองสมการโครงสร้าง “คุณภาพการบริหารจัดการ สถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านการประเมิน คุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2” มีสิ่งที่ น่าสนใจอย่างน้อย 2 ประการคือ 1) คุณภาพการ บริหารจัดการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก ด้านการบริหารจัดการ กระบวนการ (Process) ของสถานศึกษา และ ด้าน การนำองค์กรของผู้นำ 2) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก ด้านการนำองค์กร (Leading) ของผู้นำ และ ด้าน การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy) โดยผ่าน ตัวแปรการจัดการกระบวนการ (Process) และพบ ว่า อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรทั้งสอง ด้านสามารถทำนาย คุณภาพการบริหารจัดการสถาน ศึกษา (Quality) ได้ร้อยละ 50.20 ที่ระดับ .05 เป็น ที่สังเกตว่า การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy) ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการบริหารจัดการ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา (Quality) ผลการ ศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพอร์สัน (Person, 1993, p. 3071-A) ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลที่ได้รับจากการ จัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารจัดการเชิงนโยบาย ระดับชาติ

1.1 จากการศึกษาพบว่า การนำองค์กรอยู่ใน ระดับสูงทุกด้าน ทั้งด้านบุคลิกภาพ แรงจูงใจ สติ ปัญญาของผู้นำองค์กร สำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาขั้นพื้นฐานควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดย ควรกำหนดเป็นนโยบายในการบริหารงานบุคลากร ตั้งแต่ การเตรียมการ กำหนดหลักเกณฑ์ในการ สรรหาผู้บริหาร ซึ่งจะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ บริหารสถานศึกษาที่ว่างลง และมักเป็นสถานศึกษาที่ มีขนาดเล็ก มีปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีนี้จึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นให้ได้ผู้บริหารที่มีคุณภาพ การนำองค์กรในระดับสูง และควรที่จะมีการพัฒนาผู้ บริหารสถานศึกษาอย่างมีระบบและต่อเนื่อง

1.2 จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ในเขตตรวจราชการที่ 2 พบว่า มี 4 องค์ประกอบสำคัญคือการนำองค์กร (Leading) การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategy) การจัดการกระบวนการ (Process) และคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา (Quality) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยควรให้ความสนใจ โดยนำเอาผลที่ได้รับจากการวิจัยนี้ไปวิเคราะห์และเตรียมพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่เป็นรูปธรรม และมีการนำเอาแผนดังกล่าวไปปฏิบัติ รวมทั้งมีการวัดและประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพโดยเฉพาะหน่วยงานต้นสังกัดคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ต้องให้ความรู้ นิเทศติดตามดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์ ดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ ติดตามแก้ปัญหา สนับสนุนทรัพยากรที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์สู่ความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.3 จากการวิจัยพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีผลต่อคุณภาพการบริหารโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีคุณภาพการบริหารจัดการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดนโยบายและวิธีการดำเนินการให้ชัดเจน โดยอาจลดจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กหรือยุบรวม ในกรณีที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจดำเนินการได้ทั้งสองลักษณะไปพร้อมๆ กันคือ ก) สรรหาและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาก่อนการแต่งตั้ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่ต้องการ วิธีนี้จะใช้ดำเนินการโดยการคัดเลือกบุคลากรในองค์กรที่มีอยู่แล้ว ประเมินการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาแทนการคัดเลือก โดยการสอบคัดเลือกซึ่งมักจะได้ผู้ที่มีความรู้ในสาระของการสอบเพียงอย่างเดียวมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารที่ได้รับการคัดเลือกควรจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

ในสถานศึกษาขนาดเล็กก่อนเสมอ และ ข) พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณลักษณะ ทักษะและ ความเป็นผู้นำองค์กรโดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงสถานศึกษา

2.1 จากการวิจัยพบว่า การจัดการกระบวนการและการนำองค์กร มีอิทธิพลทางตรง และ/หรือทางอ้อมต่อคุณภาพการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูง และเป็นองค์ประกอบสำคัญในอันดับต้นๆ ที่ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ควรที่จะรอนโยบายหรือการสั่งการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้นำองค์กรที่มีคุณภาพ ทั้งด้าน บุคลิกภาพ แรงจูงใจ สติปัญญาของผู้นำองค์กร โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก อาจใช้แนวทาง Benchmarking คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) กับองค์กรอื่นในการพัฒนาหรือขอความช่วยเหลือ ในการพัฒนาไปยังหน่วยงานต้นสังกัดในการบริหารงานบุคลากรตั้งแต่การเตรียมการ กำหนดหลักเกณฑ์ในการสรรหาผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้มีศักยภาพจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

2.2 จากการวิจัยพบว่า แผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ของ การจัดการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ การกำหนดเป้าประสงค์หลัก และการถ่ายทอดเป้าประสงค์ ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการบริหารจัดการด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจมีคณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ทุกคนหรือทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รับรู้ ดำเนินการ ตรวจสอบ ประเมินผล งาน และควรนำวงจรคุณภาพ PDCA มาเป็นเครื่องมือในการวางแผนงานคุณภาพ โดยต้นสังกัดต้องถือเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาความรู้

กระบวนการพัฒนาการนำแผนยุทธศาสตร์ไปใช้ โดยเฉพาะยังสถานศึกษาขนาดเล็กควรรีบเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมกับสถานศึกษาอื่นที่ยังไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกับผลของการศึกษาครั้งนี้ และควรนำตัวแปรที่ส่งผลต่อการประเมินภายนอกในลักษณะเป็นตัวแปรจัดอันดับ (Ordinal Scale) กลุ่มสถานศึกษาตามระดับผลการประเมินภายนอกมาใช้ศึกษาเพิ่มเติม จะทำให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้นสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจดำเนินการจัดการ

คุณภาพ

3.2 เนื่องจากการจัดองค์กรทางการศึกษาและการแบ่งส่วนการบริหารงานภายในองค์กรมีความหลากหลายและหลายระดับ ทำให้มีปัจจัยที่ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อคุณภาพการบริหารงานและการจัดการศึกษา ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลหรืออิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละหน่วยงานหรือในขอบเขตขนาดเล็กลง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับใช้ในการวางแผน พัฒนา และ ส่งเสริม คุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมในแต่ละหน่วยงานขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จรัส รัตนทิพย์. (2544). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นภวรรณ คณานุกรณ์. (2552). "ภาวะผู้นำเพื่อองค์กรที่มีประสิทธิภาพ". *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 29(4), (ตุลาคม - ธันวาคม), 138 -139.
- ประคอง สุขพุ่ม. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับเจตคติของผู้ปกครองต่อโรงเรียนอานวยพิทยา เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ปิยนุช กฤตนันท์. (2553). *การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 6 และ 7. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2553*, จาก <http://www.inspect6.moe.go.th/Piyanut/piyanut1.htm>.
- พิชิต ฤทธิ์จรรย์. (2544). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือราชภัฏพระนคร.
- ลธิชัช เจริญพิพัฒพงษ์. (2552). *การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร สำหรับโรงเรียนอนุบาลเอกชน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). *สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาสิณี วิทยาภรณ์. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.). (2552). *การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง
- สำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2551). *เกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาสำหรับการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร (อัครา).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2552). *การแบ่งขนาดโรงเรียนตามหลักการแบ่งที่ใช้ในการประเมินสถานศึกษา*. ค้นเมื่อ 21 มกราคม 2552, จาก http://www.aksorn.com/news/news_detail.php?content_id=6830&Type_id=11.
- อรสา ภาววิมล. (2553). *การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทยตามแนวคิดการจัดการความรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bartol, K. M., & Martin, D. C. (1998). *Management*. (3rd ed). New York: McGraw-Hill.
- DuBrin, J. A. (1998). *Leadership research findings, practice, and skills*. New York: Houghton Mifflin.
- Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guild.
- Lunenburg, F. & Ornstein, A. C. (2004). *Educational administration: Concepts and practices*. (2nd edn.). New York: Wadsworth.
- Persons. (1993). *The social system*. Glencoe, Illinois: Free Press.
- Steiger, J.H. (1990). "Structural model evaluation and modification: An internal estimation approach," *Multivariate Behavioral Research*, 25(2), 173-180.
- Sallis, J. F. (1993). "Epidemiology of physical activity and fitness in children and adolescents," *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 33(4/5), 403-408.
- Ullman, J. B. (2001). *Structural equation modeling*. In B.G. Tabachnick, and L.S. Fidell. *Using Multivariate Statistics*, (4th ed.), 653-771. New York: Allyn & Bacon.